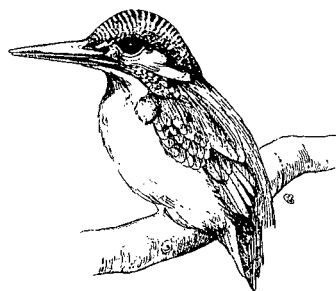

De Ijsvogel

Wie kent hem niet, deze exotische verschijning? Maar zoveel die hem kennen, zo weinig die hem te zien krijgen. Dit komt niet door zijn kleur: blauw, groen met oranje onderdelen, maar eerder door zijn onopvallend lage en snelle vlucht boven het water en zijn geringe afmeting (slechts 17 cm). Ijsvogels broeden en houden zich altijd langs het water op. In steile oevers en aardwallen graven ze soms al in februari hun nestholten die zo'n 30-100 cm lang kunnen zijn. Deze bevinden zich ongeveer 100 cm boven de waterspiegel. Als nestmateriaal worden, in tegenstelling tot vele andere vogels, visgraten gebruikt. In het nest worden 6 tot 7 witte eieren gelegd, die in 20 dagen door beide vogels worden bebroed. Meestal gaat het om twee legsels per jaar.

Ijsvogel
Tekening F. J. Siemensma

In Nederland is de ijsvogel broedenstandvogel. Het is geen typische trekvogel, al moet hij 's winters soms grote afstanden afleggen om ijsvrij water te vinden. Ons winterbestand wordt meestal aangevuld met vogels uit Duitsland, Polen en België. Strengere winters eisen nogal eens slachtoffers onder de ijsvogels omdat het voedsel onbereikbaar is geworden doordat het zich onder een ijslaag bevindt. Vooral de winter van 1963 zorgde voor een sterke daling van het aantal broedparen in Nederland, namelijk van ca. 250 paar naar 9 tot 14 paar! Langzaam maar zeker heeft de stand zich weer kunnen herstellen, totdat de winter van 1978/79 weer een daling tot gevolg had. Gelukkig is de ijsvogel deze klap ook weer te boven gekomen en de laatste jaren komen er weer opmerkelijk veel waarnemingen binnen uit onze regio. Op de Bevelanden is de ijsvogel een toevallige broedvogel gedurende de laatste dertig jaar. Over heel Zeeland beschouwd is de ijsvogel altijd al een spaarzame broedvogel geweest. Ook nu is het aantal broedparen nog gering, hoewel het de laatste jaren toeneemt. Gebleken is dat, met enige kunstmatige ingrepen, je de ijsvogels kunt helpen met het vinden van geschikte nestgelegenheid. Als voorbeeld het broedgeval in 1984 op Ter Hooge te Middelburg, waar ijsvogels jaarlijks

aanwezig waren, maar niet tot broeden kwamen. Afgraving van de oever en het voorboren van enkele nestingen, leidde tot resultaat. Mijns inziens verdient dit zeker ook navolging op de Bevelanden. 's Winters komt de ijsvogel verspreid over heel de Bevelanden voor. Ze worden gezien langs welen (Zwaakseweel, Brilletjesweel), kreken (Pietkreek), diverse watergangen, sloten en stadsvijvers (o.a. in Goes) waar ze voortjes, stekelbaarsjes, waterinsekten en larven van o.a. libellen trachten te bemachtigen. De vis, die vanaf een tak, duiker of bid-dend vanuit de lucht gegrepen wordt, wordt met de kop eerst naar binnen geslokt. Andersom zou de vis blijven steken, hetgeen de ijsvogelstand niet zou bevorderen.

De vroegste najaarswaarneming op de Bevelanden betrof 1 ex. bij de Brilletjesweel op 10 juli 1984. Daarna loopt het aantal waarnemingen geleidelijk op met als top de wintermaanden oktober t/m januari. Als laatste voorjaarswaarneming wordt er 1 ex. in het Poelbos genoteerd op 5 mei 1982. Vaak gaat het in de winter om solitaire vogels. Enkele uitzonderingen bevestigen echter de regel zoals 2 ex. in de winter van 1983 en 1984 bij de Pietkreek en 4 ex. (waarvan 2 nog onvolwassen vogels, te zien aan de nog vale kleur) langs een leiding bij Goes-Zuid.

Een andere waarneming, al enkele jaren geleden gedaan, is een ijsvogel langs het kanaal van Goes die een tiental seconden op één van de hengels van een visser kwam zitten. Ik kan wel verklappen dat de vogel meer succes had dan de verbaasde hengelaar.

Terwijl ik dit stukje zit te schrijven (begin januari), ziet het er naar uit dat ook deze winter de ijsvogels het moeilijk zullen krijgen. De meeste watergangen en welen liggen dicht. Eergisteren zag ik nog een ijsvogel op een duiker die het geluk had nog een klein stukje open water te hebben gevonden. Vandaag echter na ca. -13 graden Celcius kwam de trieste melding binnen van het eerste slachtoffer dat op het ijs van een dichtgevroren sloot in de buurt van Wilhelminadorp werd gevonden. Mijn vraag rest, hoe velen zullen nog volgen als het weer zo blijft? (Uit 't Heelblaadje, blad van de KNNV-afdeling Beveland)